

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ

ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS

Κώδικας για την Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Παρενόχλησης: Γενικές Αρχές

(10^η/22.2.2024 Συνεδρίαση Συγκλήτου, ΑΔΑ: 94ΥΠ469Β4Μ-3ΡΦ)

Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

1	Εισαγωγή: Στόχος και στρατηγικό πλαίσιο	2
2	Ορισμοί.....	3
3	Αντίδραση σε περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης	5
3.1	Αναγνώριση της σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης	5
3.2	Αντίδραση της/του παρενοχλούμενης/ου	5
3.3	Υπεύθυνη κοινότητα του ΟΠΑ.....	6
4	Αναφορά/καταγγελία	7
4.1	Δικαίωμα αναφοράς/καταγγελίας.....	7
4.2	Χρονικό πλαίσιο αναφοράς/καταγγελίας	7
4.3	Ψευδείς αναφορές/καταγγελίες.....	8
4.4	Ανώνυμες αναφορές/καταγγελίες	8
4.5	Αμνηστία.....	8
4.6	Αντίποινα	8
4.7	Εσωτερικές υπηρεσίες αναφοράς/καταγγελίας.....	9
4.8	Εξωτερικές υπηρεσίες.....	9
5	Εσωτερική, ανεπίσημη διαδικασία διαχείρισης αναφορών/καταγγελιών	10
5.1	Στόχος της ανεπίσημης διαδικασίας.....	11
5.2	Πότε επιλέγεται.....	11
5.3	Τι περιλαμβάνει	12
6	Επίσημη διαδικασία διαχείρισης των καταγγελιών.....	12
6.1	Προστασία των εμπλεκόμενων μερών	12
6.2	Βήματα της επίσημης διαδικασίας	15
	Βιβλιογραφικές αναφορές	15

Συνομογραφία	Έννοια
BCI	Bureau de coopération interuniversitaire
ΤΕΠΑΚ	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
ΕΔ	Επιτροπή Δεοντολογίας
ΕΙΦ	Επιτροπή Ισότητας των Φύλων
ΚΕΘΙ	Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας
ΟΠΑ	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
χ·χ·	χωρίς χρονολογία

Πίνακας 1: Πίνακας συνομογραφιών

1. Εισαγωγή: Στόχος και στρατηγικό πλαίσιο

Βασικός στόχος του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΟΠΑ) είναι η ανάπτυξη κουλτούρας πρόληψης και άμεσης καταστολής της σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης στην κοινότητά του. Όλες οι ομάδες της κοινότητας του ΟΠΑ (φοιτήτριες/τές, διδακτικό, ερευνητικό και διοικητικό προσωπικό και εργαζόμενες/οι μέσα στους χώρους του ΟΠΑ) οφείλουν:

1. να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν συμπεριφορές που συνιστούν σεξουαλική παρενόχληση ή κακοποίηση
2. να προσέχουν τη συμπεριφορά τους και
3. να αναφέρουν διαπιστωμένα φαινόμενα σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης στα αρμόδια όργανα.

Κάθε μέλος της κοινότητας του ΟΠΑ έχει δικαίωμα να υποβάλλει έγγραφη αναφορά/καταγγελία σε περίπτωση που υποστεί σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση είτε μέσα στους χώρους του ΟΠΑ είτε εκτός αυτών. Για τις ανάγκες εφαρμογής του κώδικα για την σεξουαλική παρενόχληση, οι αρμόδιες υπηρεσίες του Ιδρύματος, περιλαμβανομένων ιδίως της Διεύθυνσης Προσωπικού και των αρμοδίων Γραμματειών των Τμημάτων των Σχολών αυτού, μεριμνούν ώστε όλα τα μέλη του Ιδρύματος να λαμβάνουν γνώση του Κώδικα.

Το ΟΠΑ ακολουθώντας την σχετική νομοθεσία και τις καλές πρακτικές (ΚΕΘΙ, 2022):

A) Δεσμεύεται ότι:

1. λαμβάνει σοβαρά υπόψη τα ζητήματα σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης,
2. αποτρέπει την εκδήλωση τέτοιων συμπεριφορών και συμβάλει στη δημιουργία καλών σχέσεων μεταξύ των μελών του Πανεπιστημίου,
3. επιλύει άμεσα τα σχετικά ζητήματα,
4. απαγορεύει και προστατεύει όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα από αντίποινα,
5. διασφαλίζει την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών και
6. λαμβάνει άμεσα μέτρα για την προστασία του θιγόμενου προσώπου.

B) Διασφαλίζει ότι:

οι διαδικασίες διαχείρισης αναφορών/καταγγελιών

1. αντιμετωπίζουν όλες τις αναφορές και τις καταγγελίες με εμπιστευτικό, δίκαιο και αμερόληπτο τρόπο,
2. είναι σαφώς τεκμηριωμένες,
3. παρέχουν σαφείς οδηγίες σχετικά με τη διερεύνηση των αναφορών/καταγγελιών και την τήρηση σχετικών αρχείων,
4. αναλαμβάνονται από εκπαιδευμένο προσωπικό,
5. γνωστοποιούνται σε όλα τα μέλη του Πανεπιστημίου και
6. επανεξετάζονται και αξιολογούνται τακτικά.

Η εχεμύθεια είναι προτεραιότητα για το ΟΠΑ και λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι αναφορές / καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση / κακοποίηση διερευνώνται και αντιμετωπίζονται εμπιστευτικά χωρίς να δημοσιοποιούνται οι ταυτότητες των εμπλεκόμενων μερών.

Στις επόμενες ενότητες περιγράφεται το πλαίσιο και οι γενικές αρχές που ακολουθεί το ΟΠΑ σχετικά με την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης. Στην ενότητα 2 δίνονται οι ορισμοί και οι επί μέρους διαστάσεις της σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης. Στην ενότητα 3 παρέχονται οδηγίες τόσο στο παρενοχλούμενο πρόσωπο όσο και στις/ους παρευρισκόμενες/ους μάρτυρες για την αντίδρασή τους σε ένα περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης. Στην ενότητα 4 περιγράφονται οι γενικές αρχές που αφορούν τις διαδικασίες αναφοράς/καταγγελίας. Στην ενότητα 5 περιγράφεται η εσωτερική, ανεπίσημη διαδικασία διαχείρισης των αναφορών περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης. Στην ενότητα 6 περιγράφεται η εσωτερική, επίσημη διαδικασία διαχείρισης των καταγγελιών περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης.

2. Ορισμοί

Στη παρούσα ενότητα ορίζεται η έννοια της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι επί μέρους διαστάσεις της. Ως σεξουαλική παρενόχληση ορίζεται οποιαδήποτε μη επιθυμητή λεκτική ή σωματική συμπεριφορά με σεξουαλικό κίνητρο, η οποία θεωρείται προσβλητική από την/τον αποδέκτη (Ορολογίες-Διοτίμα, χ.χ.). Προκειμένου μία συμπεριφορά να χαρακτηριστεί ως σεξουαλική παρενόχληση πρέπει να είναι ανεπιθύμητη, χωρίς τη συναίνεση του παρενοχλούμενου προσώπου, να εμπεριέχει εξαναγκασμό, να είναι σεξουαλικής φύσης, με αρνητικές επιπτώσεις για το άτομο και το περιβάλλον του. Θύμα της σεξουαλικής παρενόχλησης μπορεί να είναι άντρας ή γυναίκα, ίδιου ή διαφορετικού φύλου από αυτό του θύτη, το ίδιο το άτομο στο οποίο απευθύνεται η παρενόχληση ή οποιοδήποτε άλλο άτομο επηρεάζεται αρνητικά από τη συγκεκριμένη κατάσταση. Θύτης μπορεί να είναι άντρας ή γυναίκα, ιεραρχικά ανώτερος/η ή κατώτερος/η του θύματος, συνάδελφος/ισσα (Πηλαβάκη-Αχιλλέως και Διομήδους, 2007).

Ως ανεπιθύμητη συμπεριφορά θεωρείται κάθε συμπεριφορά που είναι δυσάρεστη και προσβλητική για το άτομο που την υφίσταται. Μπορεί να είναι μεμονωμένη ή επαναλαμβανομένη. Δεν έχει σημασία πώς αντιλαμβάνεται τη συμπεριφορά ο/η παρενοχλητής/ήτρια έναντι του/της αποδέκτη/τριας της συμπεριφοράς, ή ποια ήταν η πρόθεση του/της (ΤΕΠΑΚ, 2022). Αν και δεν χρειάζεται ο/η αποδέκτης/τρια της συμπεριφοράς να ενημερώσει τον/τη δράστη/τρια ότι η συμπεριφορά του/της είναι ανεπιθύμητη, συνιστάται σαν ένα μέτρο για να σταματήσει αυτή η συμπεριφορά

Ως συναίνεση ορίζεται η αποδοχή ή συγκατάθεση μετά από ώριμη σκέψη σε κάποια πράξη κατανοώντας πλήρως τις συνέπειες της και συμφωνώντας ελεύθερα, χωρίς καμία πίεση ή εξαναγκασμό (Ορολογίες-Διοτίμα, χ.χ.) Προκειμένου να θεωρηθεί ότι το άτομο συναινεί σε μία πράξη θα πρέπει να έχει την ικανότητα και την ελευθερία της συναίνεσης. Η ελευθερία συναίνεσης αναφέρεται στο εάν ένα άτομο είναι ελεύθερο να κάνει μια επιλογή χωρίς να φοβάται ότι θα του συμβεί κάτι αρνητικό αν αρνηθεί. Για παράδειγμα, ένα άτομο ενδέχεται να μην αισθάνεται ελεύθερο να κάνει μια επιλογή εάν απειλείται με βία ή ταπείνωση, εκβιάζεται ή πιστεύει ότι η συνέχιση ή η αξιολόγηση των σπουδών του, ή η εξέλιξη της σταδιοδρομίας του, θα κινδυνεύσει εάν αρνηθεί (κατάχρηση ακαδημαϊκής εξουσίας) (University College London, 2018).

Η κατάχρηση εξουσίας λαμβάνει χώρα όταν κάποιος/α χρησιμοποιεί την θέση εξουσίας που έχει με τρόπο κακοποιητικό. Η κατάχρηση εξουσίας μπορεί να πάρει διάφορες μορφές και μπορεί να περιλαμβάνει τον χειρισμό, τον εξαναγκασμό ή την άσκηση πίεσης σε κάποιον/α να κάνει κάτι που μπορεί να είναι παράνομο ή ενάντια στους κανόνες ή κάτι με το οποίο το άτομο δεν νιώθει άνετα. (University College London, 2018). Η ακαδημαϊκή εξουσία περιλαμβάνει την διδασκαλία μαθημάτων, τη βαθμολόγηση ή αξιολόγηση της εργασίας ενός φοιτητή ή μιας φοιτήτριας, την επίβλεψη επίσημων έργων όπως διπλωματικές ή άλλη έρευνα, τη συμμετοχή σε επιτροπή διατριβής, τη συμμετοχή σε αποφάσεις σχετικά με τη χρηματοδότηση των φοιτητών/ριών ή την κατανομή άλλων πόρων, και πραγματοποίηση προτάσεων ή επιρροή αποφάσεων σχετικά με τις αιτήσεις, την πρόσληψη, ή την απονομή κονδυλίων, υποτροφιών ή άλλων μορφών αναγνώρισης (University of Chicago, 2022).

Η ικανότητα συναίνεσης έχει να κάνει με το αν το άτομο είναι σωματικά ή/και διανοητικά ικανό να κάνει μια επιλογή και να κατανοήσει τις συνέπειες αυτής της επιλογής. Για παράδειγμα, ένα άτομο δεν έχει την ικανότητα να δώσει τη συγκατάθεσή του εάν είναι μεθυσμένο ή υπό την επήρεια ουσιών, κοιμάται ή είναι αναισθητο, έχει μια γνωστική ή μαθησιακή δυσκολία, μια αναπηρία που επηρεάζει την ομιλία του ή αντιμετωπίζει πρόβλημα ψυχικής υγείας (University College London, 2018).

Ο εξανγκασμός είναι άσκηση πίεσης στο άτομο μέσω του φόβου πρόκλησης βλάβης στο ίδιο ή σε άλλα. Τα μέσα εξαναγκασμού μπορεί να περιλαμβάνουν, ενδεικτικά, πίεση, απειλές ή συναισθηματικό εκφοβισμό (Boston University, 2020).

Ως συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης χαρακτηρίζεται μία συμπεριφορά που “εμπεριέχει ένα σεξουαλικό στοιχείο, τόνο ή υπαινιγμό που θίγει την αξιοπρέπεια γυναικών και αντρών και εκφράζεται λόγω ή έργω” (Αρχή Ισότητας, 2007, σελ. 12).

Τα παρενοχλούμενα άτομα υφίστανται έντονες αρνητικές επιπτώσεις. Σε συναισθηματικό επίπεδο, ευδιάκριτες είναι οι επιπτώσεις που σχετίζονται με ενοχικά συναισθήματα, αμηχανία, ταπείνωση, κ.ά. Ειδικότερα, η έλλειψη αυτοεκτίμησης, η απώλεια αυτοπεποίθησης, η χαμηλή αυτο-αξιολόγηση αποτελούν συχνά φαινόμενα που εντοπίζονται στα άτομα αποδέκτες σεξουαλικά παρενοχλητικής συμπεριφοράς. Σε ψυχολογικό και σωματικό επίπεδο, η παρενόχληση έχει αποδειχθεί ότι συνιστά έναν σημαντικό παράγοντα προς την ανάπτυξη συμπτωμάτων κατάθλιψης, άγχους και διαταραχής μετατραυματικού στρες (PTSD). Ακόμη, η ανεπιθύμητη σεξουαλική πρόθεση και συμπεριφορά (σωματική ή/και λεκτική) του δράστη δημιουργεί ένα προσβλητικό, ταπεινωτικό, εχθρικό περιβάλλον εργασίας για το άτομο αποδέκτη. Μπορεί να δυσκολεύει την εργασία του, να δυσχεραίνει την απόδοσή του, να διαταράσσει τις σχέσεις του ή να παρεμποδίζει την ανέλιξή του (ΚΕΘΙ, 2022).

Μορφές εκδήλωσης σεξουαλικής παρενόχλησης αποτελούν η φραστική/λεκτική σεξουαλική παρενόχληση, η μη φραστική/λεκτική εκδήλωση μέσω συμπεριφοράς, οι διάφορες μορφές επικοινωνίας - ηλεκτρονικά και έντυπα μηνύματα με σεξουαλικής φύσης περιεχόμενο. Ακολουθούν παραδείγματα για κάθε μία από τις τρεις αυτές μορφές (Πηλαβάκη-Αχιλλέως και Διομήδους, 2007):

Φραστική/λεκτική σεξουαλική παρενόχληση

- α) Μεθόδευση συζητήσεων περί της εργασίας σε σεξουαλικά θέματα
- β) Ερωτήσεις προσωπικές για κοινωνική ή σεξουαλική ζωή
- γ) Ερωτήσεις για σεξουαλικές προτιμήσεις, ιστορίες ή φαντασιώσεις
- δ) Σεξουαλικά σχόλια για το σώμα, βλέμμα ή ντύσιμο
- ε) Διαδόσεις φημών για τη σεξουαλική ζωή κάποιου/ας
- στ) Αποστολή φιλιών, ήχοι φιλιών
- ζ) Σχόλια για ατομικά χαρακτηριστικά (π.χ. μέρη σώματος)
- η) Άσεμνα σχόλια
- θ) Υποτιμητικά σχόλια για γυναίκες ή άντρες
- ι) Συζητήσεις σεξουαλικού περιεχομένου
- ια) Σεξουαλικού περιεχομένου αστεία
- ιβ) Προτάσεις σεξουαλικού περιεχομένου
- ιγ) Αποκαλώντας κάποια/ον κούκλα/ο, γλύκα, κομμάταρο, μωρό ή άλλα σεξιστικά σχόλια
- ιδ) Σεξουαλικά υπονοούμενα

Μη φραστική/λεκτική εκδήλωση μέσω συμπεριφοράς

- α) Μασάζ στο λαιμό, ώμους ή άλλα μέρη του σώματος
- β) Άγγιγμα στα ρούχα, μαλλιά ή άλλα μέρη του σώματος
- γ) Υποτιμητικοί θόρυβοι (π.χ. σφυρίγματα)
- δ) Χειρονομίες
- ε) Υπονοούμενα μέσω κοιταγμάτων
- στ) Έκθεση μερών σώματος

Διάφορες μορφές επικοινωνίας - ηλεκτρονικά και έντυπα μηνύματα με σεξουαλικής φύσης περιεχόμενο

- α) Γράμματα
- β) E-mail

- γ) Τηλέφωνο
- δ) Ηλεκτρονικά μηνύματα
- ε) Σεξουαλικά σχόλια σε συζήτηση, γράμματα, ηλεκτρονικά μηνύματα, σημειώσεις, τηλεφωνήματα
- στ) Σεξουαλικές γελοιογραφίες, φωτογραφίες, poster

Είναι σημαντικό να ορίσουμε επίσης τις πράξεις που δεν συνιστούν σεξουαλική παρενόχληση. Τέτοιες πράξεις είναι περιστασιακές φιλοφρονήσεις που είναι κοινωνικά και πολιτισμικά αποδεκτές και κατάλληλες όπως και κάθε αλληλεπίδραση σεξουαλικής φύσης που είναι συναινετική (εκτός από εκείνες που απαγορεύονται από το νόμο, όπως η σεξουαλική επαφή με παιδιά), ευπρόσδεκτη ή αμοιβαία (Noi, 2015). Παραδείγματα αποτελούν το αμοιβαίο φλερτ, μία πρόσκληση ή έκφραση ερωτικού ενδιαφέροντος, χωρίς περαιτέρω επιμονή εάν υπάρξει άρνηση ή μη ανταπόκριση, φιλοφρονήσεις χωρίς σεξουαλικούς υπαινιγμούς, περιστασιακές εκφράσεις εκτίμησης που βρίσκονται εντός των άνετων ορίων του κώδικα ευγένειας του ατόμου καθώς και φιλικές, ερωτικές, ρομαντικές ή σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ συναινούντων ατόμων (BCI, 2016)

3. Αντίδραση σε περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης

Η παρούσα ενότητα παρέχει οδηγίες για το πώς θα πρέπει να αντιδράσει ένα μέλος της κοινότητας του ΟΠΑ εάν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση ή εάν γίνει μάρτυρας περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης.

3.1 Αναγνώριση της σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης

Τα περισσότερα άτομα δεν αναγνωρίζουν ακόμα και τα ίδια τη σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση που υφίστανται ή την αντιμετωπίζουν ως ασήμαντη ρουτίνα. Αυτό λειτουργεί συχνά ως εσωτερικός αμυντικός μηχανισμός. “Το να αγνοούμε τις προσβλητικές συμπεριφορές ή να αρνούμαστε την ύπαρξή τους, είναι ο πιο συνηθισμένος τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουμε τη σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση” (ΚΕΘΙ, 2010, σελ. 23).

Αν υποστούμε η γίνουμε μάρτυρες μια τέτοιας συμπεριφοράς θα πρέπει να αναρωτηθούμε τα ακόλουθα (ΚΕΘΙ, 2010):

- α) Συμφωνούμε με αυτή τη συμπεριφορά;
- β) Αυτή η συμπεριφορά μας κάνει να νιώθουμε άβολα;
- γ) Παραβιάζει την αξιοπρέπειά μας ως άτομο και το δικαίωμά μας να εργαστούμε ή να εκπαιδευτούμε με αξιοπρέπεια σε ένα ασφαλές περιβάλλον;

3.2 Αντίδραση της/του παρενοχλούμενης/ου

Ως αποδέκτες/ριες σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης συχνά επιχειρούμε να την αγνοήσουμε ή να την αποκρύψουμε. Ακολουθούν μια σειρά από στάσεις και συμπεριφορές για να αντιμετωπίσουμε τη σεξουαλική παρενόχληση ή κακοποίηση (ΚΕΘΙ 2010, ΤΕΠΑΚ, 2022).

1. Αποφεύγουμε αυτή την αμυντική, ανεκτική, βλαπτική και αδιέξοδη στάση.
2. Δεν αγνοούμε ή υποτιμούμε τα δυσάρεστα συναισθήματα που μας προκαλεί.
3. Δεν ντρεπόμαστε και δεν κατηγορούμε τον εαυτό μας για τη συμπεριφορά του/ης παρενοχλητή/ήτριας.
4. Δεν επιλέγουμε την απομόνωση από άλλα άτομα. Η απομόνωση προστατεύει το άτομο που μας παρενοχλεί, ενώ αποδυναμώνεται από τη δημοσιοποίηση των πράξεων του σε άλλα άτομα.
5. Δεν δικαιολογούμε τη συμπεριφορά του ατόμου που μας παρενοχλεί..
6. Καθορίζουμε τα όρια μας σε αυτό το άτομο και απαιτούμε να σταματήσει τη παρενόχληση/κακοποίηση.
7. Λέμε ΟΧΙ καθαρά και με έμφαση όταν μας ζητάει να πάμε σε μέρη, να κάνουμε πράξεις ή ενέργειες, να απαντήσουμε σε ερωτήματα και να εμπλακούμε σε καταστάσεις που μας κάνουν να νιώθουμε άβολα.

8. Δεν ανησυχούμε για το αν προσβάλουμε αυτό το άτομο ή αν πληγώνεται ο εγωισμός του. Φροντίζουμε πρώτα τον εαυτό μας.
9. Αποκρούουμε ή αντιμετωπίζουμε ψύχραιμα και αποφασιστικά τη συμπεριφορά του.
10. Λέμε αυτό που έχουμε να πούμε και το επαναλαμβάνουμε εάν επιμένει.
11. Δεν απαντάμε στις δικαιολογίες αυτού που μας παρενόχλησε/κακοποίησε ή σε παραπλανητικές/κακοποιητικές τακτικές.
12. Είμαστε σοβαρές/οί, άμεσες/οι και να μιλάμε απερίφραστα.
13. Ενδυναμώνουμε τα επιχειρήματά μας με δυνατή γλώσσα του σώματος, που να αποπνέει αυτοεκτίμηση: οπτική επαφή, ψηλά το κεφάλι, πίσω οι ώμοι με δυνατή και σοβαρή στάση.
14. Αν το συγκεκριμένο πρόσωπο, παρά τις προσπάθειές μας, συνεχίσει την σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση, ενημερώνουμε έμπιστο μας άτομο και/η μιλάμε με την οικογένειά μας.
15. Τηρούμε ημερολόγιο με στοιχεία των περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης για χρήση ως αποδεικτικών σε περίπτωση που θέλουμε να υποβάλλουμε μία αναφορά/καταγγελία. Φωτογραφίζουμε ή κρατάμε αντίγραφα του προσβλητικού υλικού. Σημειώνουμε τις ημερομηνίες, τους διαλόγους, τη συχνότητα των προσβλητικών αντιπαραθέσεων, κ.λπ.
16. Υποβάλλουμε αναφορά/καταγγελία στο αρμόδιο όργανο αναφέροντας συγκεκριμένα και αντικειμενικά τι έχει γίνει, πότε και πού.
17. Στέλνουμε ένα αντίγραφο του κώδικα για τη σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση στο άτομο που μας παρενοχλεί.
18. Λαμβάνουμε άμεσα ιατρική γνωμάτευση σε περίπτωση σωματικής κακοποίησης ή βιασμού. Αυτό είναι σημαντικό σε περίπτωση που αποφασίζουμε να κινηθούμε νομικά.
19. Εάν βρισκόμαστε σε άμεσο κίνδυνο φωνάζουμε δυνατά για βοήθεια και καλούμε την Άμεσο Δράση (100). Δεν υποχρεούμαστε, αν δεν το επιθυμούμε, να υποβάλουμε αναφορά/καταγγελία στην αστυνομία. Επιπλέον, μπορούμε να ζητήσουμε επείγουσα προστατευτική εντολή.

3.3 Υπεύθυνη κοινότητα του ΟΠΑ

Το ΟΠΑ ενθαρρύνει **όλα τα μέλη της κοινότητας** του να δείχνουν υπευθυνότητα στα θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης. Συγκεκριμένα το ΟΠΑ ενθαρρύνει όσα μέλη του γίνονται **μάρτυρες σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης** να:

- α) Υποστηρίξουν και να δείξουν αλληλεγγύη στο άτομο που δέχεται σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση.
- β) Υπογραμμίσουν ότι το παρενοχλούμενο άτομο δεν ευθύνεται για την παρενόχληση/κακοποίηση που υφίσταται.
- γ) Εμποδίσουν την ανεπιθύμητη συμπεριφορά.
- δ) Ενθαρρύνουν την/τον παρενοχλούμενη/ο να αντιδράσει.
- ε) Ενημερώσουν για τη δυνατότητα αναφοράς/καταγγελίας και να ενθαρρύνουν το παρενοχλούμενο άτομο να αναφέρει/καταγγείλει την παρενόχληση/κακοποίηση.
- στ) Ενθαρρύνουν το παρενοχλούμενο άτομο να ζητήσει ψυχολογική υποστήριξη.
- ζ) Αναφέρουν τα ίδια το περιστατικό στην ΕΙΦ ή σε μία άλλη υπηρεσία/όργανο αναφοράς/καταγγελίας του πανεπιστημίου
- η) Τηρούν εχεμύθεια.
- θ) Αξιολογούν πάντα το βαθμό κινδύνου που σχετίζεται με μια δεδομένη κατάσταση, καθώς και τον κίνδυνο που διατρέχουν μέλη της κοινότητας του ΟΠΑ
- ι) Επικοινωνούν με την Άμεσο Δράση (100) εάν η κατάσταση το απαιτεί, ή όποτε είναι δυνατόν και με τη σύμφωνη γνώμη της/του παρενοχλούμενης/ου.
- ια) Βοηθήσουν την/τον παρενοχλούμενη/ο χωρίς να την/τον κρίνουν ή να κάνουν ερωτήσεις εκτός από αυτές που είναι απολύτως απαραίτητες.

3.3.1. Υποχρέωση αναφοράς/καταγγελίας

Όλα τα μέλη της κοινότητας του ΟΠΑ έχουν την υποχρέωση να αναφέρουν ή να καταγγείλουν περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης για τα οποία έλαβαν γνώση ή ήταν μάρτυρες.

Απαλλάσσονται από αυτήν την υποχρέωση όσα δεσμεύονται με επαγγελματικό απόρρητο (π.χ. γιατροί, ψυχολόγοι)

Μπορεί να ληφθούν μέτρα εναντίον οποιουδήποτε ατόμου έχει καθήκον να αναφέρει και το οποίο δεν ανταποκρίνεται με τρόπο που συνάδει με τις διατάξεις των ισχυόντων νόμων, κανονισμών, πολιτικών και διαδικασιών.

3.3.2 Εκπαίδευση

Το Πανεπιστήμιο εξοπλίζει τα μέλη του με τα κατάλληλα εργαλεία, γνώσεις και ικανότητες μέσω εκπαίδευσης, ενημέρωσης και υποστήριξης ώστε να είναι ενεργοί μάρτυρες. Η εκπαίδευση θα βοηθήσει τους/τις μάρτυρες να γνωρίζουν πώς μπορούν να σταματήσουν μία σεξουαλική παρενόχληση / κακοποίηση όταν βλέπουν σημάδια της και πώς να αναφέρουν μια σεξουαλική παρενόχληση / κακοποίηση.

4. Αναφορά/καταγγελία

4.1 Δικαίωμα αναφοράς/καταγγελίας

Αναφορά ορίζεται ως η πράξη ενός προσώπου να αναφέρει σεξουαλική παρενόχληση χωρίς να κατονομάσει το/α πρόσωπο/α που έκανε/αν τη πράξη της παρενόχλησης ή της κακοποίησης.

Καταγγελία ορίζεται ως η πράξη ενός προσώπου να αναφέρει σεξουαλική παρενόχληση κατονομάζοντας το/α πρόσωπο/α που έκανε/αν τη πράξη της παρενόχλησης.

Αναφορά/καταγγελία σχετικά με σεξουαλική παρενόχληση ή κακοποίηση μπορεί να υποβληθεί από οποιοδήποτε μέλος της κοινότητας του ΟΠΑ που βιώνει ή έχει βιώσει τέτοια συμπεριφορά, είτε στους χώρους του ΟΠΑ είτε εκτός αυτού, κατά τη διάρκεια της εργασίας ή των σπουδών στο ΟΠΑ από άλλο μέλος της κοινότητας του ΟΠΑ. Οι πρώην φοιτήτριες/ές ή μέλη του διδακτικού-διοικητικού προσωπικού εξακολουθούν να δικαιούνται να υποβάλουν αναφορά/καταγγελία που αναφέρεται σε σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση, το αργότερο μέσα σε τρεις μήνες από τη λήξη της σχέσης τους με το ΟΠΑ, υπό την προϋπόθεση ότι οι φερόμενοι/ες ως παρενοχλητές/ήτριες εξακολουθούν να απασχολούνται στο ΟΠΑ, ή εξακολουθούν να είναι εγγεγραμμένοι/ες ως φοιτητές/ριες στο ΟΠΑ.

Η αναφορά/καταγγελία μπορεί να γίνει

αυτοπροσώπως,

με ταχυδρομείο ή

μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή

χρησιμοποιώντας το έντυπο αναφοράς/καταγγελίας που είναι διαθέσιμο στο σύνδεσμο

[Φόρμα υποβολής αναφοράς/καταγγελίας](#).

Κάθε αρμόδια υπηρεσία του πανεπιστημίου διευκολύνει την παραλαβή κάθε αναφοράς/καταγγελίας και την μεταβιβάζει ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΑ μέσα σε δύο εργάσιμες ημέρες στην/στον πρόεδρο της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων (ΕΙΦ).

4.2 Χρονικό πλαίσιο αναφοράς/καταγγελίας

Το ΟΠΑ αναγνωρίζει ότι ένα άτομο το οποίο έχει βιώσει ένα τέτοιο περιστατικό μπορεί να χρειάζεται χρόνο και σκέψη πριν λάβει την απόφαση σχετικά με το εάν επιθυμεί να αναφέρει ή να καταγγείλει το περιστατικό. Ο ορισμός ενός στενού χρονικού πλαισίου μέσα στο οποίο θα πρέπει να γίνει η αναφορά/καταγγελία ενός περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης ενδέχεται να προκαλέσει ζημία ιδιαίτερα στα άτομα τα οποία βρίσκονται σε μία κατώτερη θέση και που το μέλλον τους εξαρτάται από τον/την παρενοχλητή/ήτρια. Κάποιες φορές είναι φρόνιμο το άτομο να περιμένει μέχρι την ολοκλήρωση

ενός μαθήματος, μίας διατριβής, η μίας σύμβασης πριν την υποβολή αναφοράς/καταγγελίας. Αν και όλα τα μέλη του ΟΠΑ ενθαρρύνονται να αναφέρουν το συντομότερο δυνατό το περιστατικό προκειμένου να μεγιστοποιήσουν την ικανότητα του Πανεπιστημίου να ανταποκριθεί άμεσα, το Πανεπιστήμιο δεν θέτει χρονικό περιθώριο αναφοράς/καταγγελίας εκτός από το τρίμηνο που τέθηκε ανωτέρω και αφορά την αποχώρηση του αναφέροντος/καταγγέλλοντος από το ΟΠΑ.

Ωστόσο, η ικανότητα του Πανεπιστημίου να διερευνήσει και να ανταποκριθεί αποτελεσματικά μπορεί να μειωθεί με το πέρασμα του χρόνου. Καθυστερημένες αναφορές/καταγγελίες συχνά οδηγούν στην απώλεια σχετικών αποδεικτικών στοιχείων, και/ή σε αναξιόπιστες αναμνήσεις. Επιπλέον, εάν ο/η φερόμενος/η ως παρενοχλητής/ήτρια δεν είναι πλέον συνδεδεμένος/η με το Πανεπιστήμιο κατά τη χρονική στιγμή της αναφοράς/καταγγελίας, το Πανεπιστήμιο δεν έχει δυνατότητα να του επιβάλλει πειθαρχικά μέτρα.

4.3 Ψευδείς αναφορές/καταγγελίες

Ψευδείς αναφορές ή καταγγελίες αποτελούν παραβίαση της παρούσας πολιτικής. Ωστόσο, μία αναφορά/καταγγελία δεν θεωρείται απαραίτητα ψευδής εάν τα στοιχεία που συγκεντρωθούν δεν υποστηρίζουν την αναφορά/καταγγελία.

4.4 Ανώνυμες αναφορές/καταγγελίες

Αν και οι ανώνυμες αναφορές/καταγγελίες γίνονται δεκτές, η ικανότητα του Πανεπιστημίου να διαχειριστεί παρενόχληση/κακοποίηση η οποία αναφέρθηκε ανώνυμα είναι ιδιαίτερα περιορισμένη. Τα άτομα που υποβάλλουν ανώνυμες αναφορές/καταγγελίες ενθαρρύνονται να μιλήσουν με τις υπηρεσίες που δέχονται αναφορές/καταγγελίες εντός του Πανεπιστημίου, που αναφέρονται παρακάτω ώστε να κατανοήσουν τους περιορισμούς διερεύνησης μίας ανώνυμης αναφοράς/καταγγελίας.

4.5 Αμνηστία

Το ΟΠΑ ενθαρρύνει την αναφορά/καταγγελία περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης και επιδιώκει να απομακρύνει οποιαδήποτε εμπόδιο υποβολής αναφοράς/καταγγελίας. Για παράδειγμα, το Πανεπιστήμιο αναγνωρίζει ότι ένα άτομο που έκανε χρήση παράνομων ουσιών κατά τη διάρκεια ενός περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης του, μπορεί να διστάζει να υποβάλλει αναφορά/καταγγελία εξαιτίας πιθανών συνεπειών. Προκειμένου να ενθαρρυνθεί η υποβολή αναφοράς/καταγγελίας, το άτομο που υποβάλλει μία αναφορά/καταγγελία ή συμμετέχει ως μάρτυρας στην διερεύνηση μίας καταγγελίας περιστατικού παρενόχλησης/κακοποίησης δεν θα υπόκειται σε πειθαρχικές ποινές για τη συμπεριφορά του που σχετίζεται ή αποκαλύπτεται στην αναφορά/καταγγελία ή κατά τη διάρκεια της διερεύνησης της καταγγελίας, εκτός εάν το Πανεπιστήμιο κρίνει ότι υπήρξε σοβαρός κίνδυνος για την υγεία και την ασφάλεια άλλων.

4.6 Αντίποινα

Το ΟΠΑ δεν ανέχεται καμία μορφή αντιποίνων εναντίον οποιουδήποτε μέλους του. Η διασφάλιση της προστασίας των θιγόμενων προσώπων από αντίποινα αποτελεί βασικό αντικείμενο του σχεδιασμού των διαδικασιών αναφοράς/καταγγελίας και διαχείρισης περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης. Τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας δεν πρέπει να υποβάλλουν άλλο άτομο σε αντίποινα επειδή αυτό το άτομο: (α) ανέφερε ή κατάγγειλε σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση του, (β) παρείχε πληροφορίες σχετικά με αναφορά/καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση, (γ) υποστήριξε άτομο που έχει αναφέρει ή καταγγείλει σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση, (δ) είναι ο/η φερόμενος/η ως παρενοχλητής/ρια σε μία καταγγελία (ε) παρενέβη σε ένα περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης ως μάρτυρας. Το Πανεπιστήμιο αντιμετωπίζει οποιαδήποτε αναφορά ή καταγγελία για αντίποινα με τον ίδιο τρόπο που θα αντιμετωπίσει μία αναφορά/καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση.

4.7 Εσωτερικές υπηρεσίες αναφοράς/καταγγελίας

Στο ΟΠΑ δίνονται περισσότερες από μία επιλογές υπηρεσιών/οργάνων αναφοράς/καταγγελίας, ώστε η/ο παρενοχλούμενη/ος να έχει τη δυνατότητα να προσεγγίσει το άτομο με το οποίο αισθάνεται μεγαλύτερη άνεση και ασφάλεια. Οι επιλογές διασφαλίζουν ένα ασφαλές και αμερόληπτο πλαίσιο, καθώς, για παράδειγμα, είναι πιθανόν κάποιο άτομο σε μία υπηρεσία να εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα με το περιστατικό κι επομένως να μην είναι αμερόληπτο.

Συχνά τα άτομα επιθυμούν να μιλήσουν για κάποιο περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης /κακοποίησης, εμπιστευτικά και ανεπίσημα, χωρίς να αποκαλύψουν τα άτομα που εμπλέκονται σε αυτό. Το ΟΠΑ διαθέτει υπηρεσίες οι οποίες δεν έχουν την υποχρέωση να κοινοποιούν ή αναφέρουν καμία πληροφορία σε κανένα άλλο άτομο εντός ή εκτός Πανεπιστημίου εκτός εάν το ζητήσει ρητά η/ο αναφέρουσα/ων ή καταγγέλλουσα/ων. Ως εκ τούτου, μία συνάντηση με μία τέτοια υπηρεσία δεν θα οδηγήσει ποτέ σε ανταπόκριση του Πανεπιστημίου ή διερεύνηση εκτός της περίπτωσης βλάβης σε ανήλικο άτομο ή σοβαρής απειλής για τη ζωή κάποιου ατόμου. Αυτές οι υπηρεσίες είναι:

α) Σύμβουλος ψυχικής υγείας ΟΠΑ

β) Ιατρικές υπηρεσίες Πανεπιστημίου-Υγειονομική Υπηρεσία-Ιατρείο Πανεπιστημίου.

Οι υπόλοιπες υπηρεσίες που δέχονται αναφορές/καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση /κακοποίηση έχουν υποχρέωση να αναφέρουν άμεσα τις πληροφορίες που σχετίζονται με ένα τέτοιο περιστατικό στην ΕΙΦ η οποία σύμφωνα με τον νόμο καταγράφει τις αναφορές και καταγγελίες για περιστατικά διακριτικής μεταχείρισης, σεξουαλικής παρενόχλησης ή παρενόχλησης λόγω φύλου και τις διαβιβάζει στα αρμόδια όργανα.

Σε κάθε περίπτωση όλες οι υπηρεσίες σέβονται και διασφαλίζουν την ιδιωτικότητα των ατόμων που εμπλέκονται σε ένα τέτοιο περιστατικό.

Όλες οι υπηρεσίες αναφοράς/καταγγελίας:

α) Ενημερώνονται πώς θα δέχονται αναφορές/καταγγελίες και πώς θα παραπέμπουν στην ΕΙΦ.

β) Γίνονται πολύ καλοί γνώστριες/γνώστες της πολιτικής του ΟΠΑ για την παρενόχληση, ώστε να ενημερώνουν άμεσα και αξιόπιστα τους/ις ενδιαφερόμενους/ενδιαφερόμενες.

Οι υπηρεσίες που δέχονται αναφορές/καταγγελίες σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης είναι:

α) Η/Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ισότητας των Φύλων (ΕΙΦ) του ΟΠΑ μέσω μέσω email (isotita@aueb.gr) ή τηλεφωνικά (2108203 241 ή μέσω της [Φόρμας υποβολής αναφοράς/καταγγελίας](#),

β) Ο/Η Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού (vicerector-acad@aueb.gr, 2108203289)

γ) Η Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών (gddy@aueb.gr, 2108203244)

δ) Η Διεύθυνση Διοικητικού (email didioik@aueb.gr, 2108203268)

ε) Ο/Η Αντιπρύτανης Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης (vicerector-growth@aueb.gr, 2108203272)

στ) Οι Προϊστάμενοι/ες Γραμματειών Ακαδημαϊκών Τμημάτων

ζ) Οι Πρόεδροι των Τμημάτων

η) Οι Διευθυντές/Διευθύντριες των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

θ) Οι Καθηγητές/Καθηγήτριες-Σύμβουλοι σπουδών

ι) Η/ο συνήγορος της/ου φοιτήτριας/τητή

Τα άτομα που αναφέρουν ή καταγγέλλουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης ενθαρρύνονται να προσφεύγουν στην ΕΙΦ η οποία είναι και η καθ' ύλη αρμόδια επιτροπή για την καταγραφή των αυτών των αναφορών/καταγγελιών.

4.8 Εξωτερικές υπηρεσίες

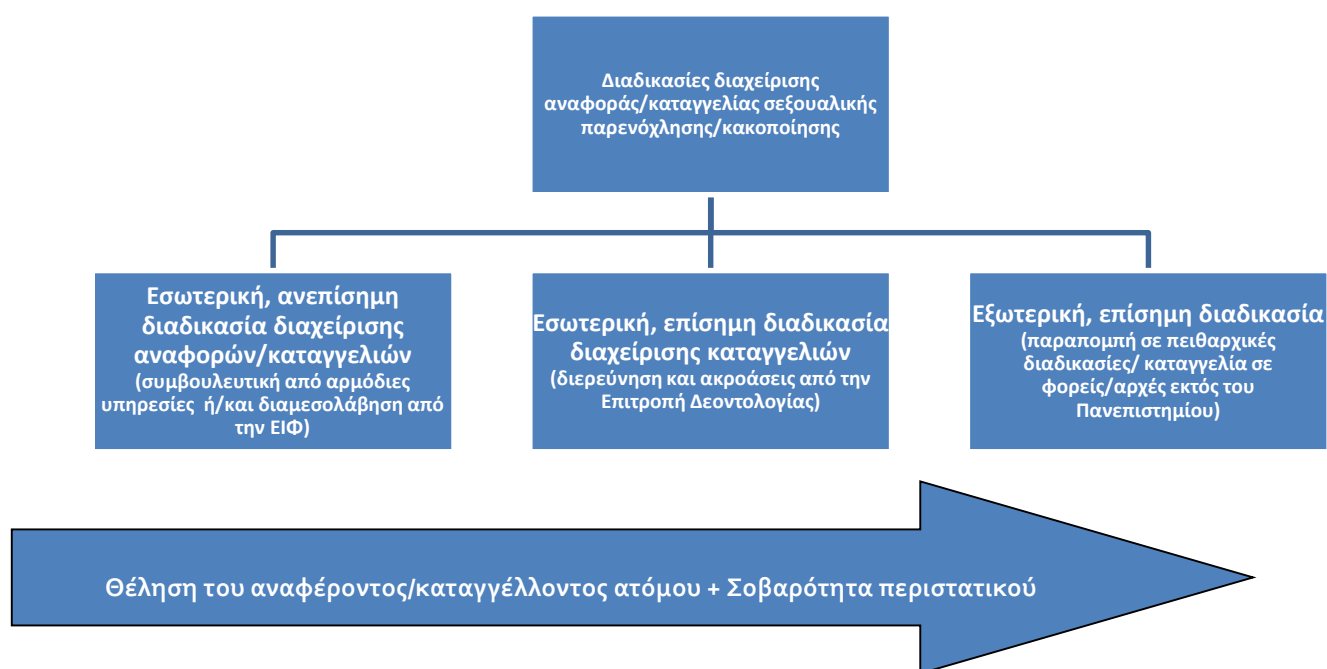
Το παρενοχλούμενο άτομο έχει το δικαίωμα να ασκήσει **ξεχωριστές ποινικές ή αστικές κατηγορίες** εναντίον του ατόμου φερόμενου ως παρενοχλητή. Τα νομικά δικαιώματα του παρενοχλούμενου

άτομου σε καμία περίπτωση δεν περιορίζονται ούτε επηρεάζονται από τους σχετικούς πειθαρχικούς κανονισμούς και κανόνες του Πανεπιστημίου και την παρούσα πολιτική. Ειδικότερα, σε οποιαδήποτε φάση της διαδικασίας που ακολουθείται εντός του Πανεπιστημίου, το άτομο μπορεί να υποβάλει επίσης αναφορά/καταγγελία στις αρμόδιες διοικητικές αρχές στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους (π.χ. Επιθεώρηση Εργασίας, Συνήγορο του Πολίτη) καθώς και στις δικαστικές αρχές, κατ' επιλογή του. Στον σύνδεσμο [ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ](#) είναι διαθέσιμοι οι φορείς εκτός Πανεπιστημίου στους οποίους μπορεί να απευθυνθεί η/ο παρενοχλούμενη/ος.

Μετά την υποβολή αναφοράς/καταγγελίας το περιστατικό μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω τριών διαδικασιών:

- α) Εσωτερική, ανεπίσημη διαδικασία διαχείρισης αναφορών/καταγγελιών (συμβουλευτική από αρμόδιες υπηρεσίες η/και διαμεσολάβηση από την ΕΙΦ)
- β) Εσωτερική, επίσημη διαδικασία διαχείρισης καταγγελιών (διερεύνηση και ακροάσεις από την Επιτροπή Δεοντολογίας)
- γ) Εξωτερική, επίσημη διαδικασία (που προκύπτει είτε από παραπομπή από το ΟΠΑ σε πειθαρχικές διαδικασίες είτε από καταγγελία του παρενοχλούμενου ατόμου σε φορείς/αρχές εκτός του Πανεπιστημίου).

Το ποια διαδικασία θα ακολουθηθεί και η εξέλιξη των διαδικασιών εξαρτάται από τις ανάγκες/επιθυμίες του αναφέροντος/ καταγγέλλοντος προσώπου και την σοβαρότητα του περιστατικού(Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Εναλλακτικοί τρόποι διαχείρισης αναφοράς/καταγγελίας σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης

5. Εσωτερική, ανεπίσημη διαδικασία διαχείρισης αναφορών/καταγγελιών

Το ΟΠΑ ενθαρρύνει την ανοιχτή και ειλικρινή επικοινωνία μεταξύ των μελών της κοινότητάς του. Οι περισσότερες συγκρούσεις και διαφορές μεταξύ των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας μπορεί να επιλυθούν από τα ίδια τα άτομα, αντιμετωπίζοντας τα ζητήματα άμεσα και διερευνώντας από κοινού εναλλακτικές λύσεις. Προτείνεται, οι παρενοχλούμενοι/ες να προσπαθήσουν να επιλύσουν το πρόβλημα μέσω της ανεπίσημης διαδικασίας σε πρώτη φάση.

Η ανεπίσημη διαδικασία:

- α) Αφορά υποβολή αναφοράς ή καταγγελίας.
- β) Σε καμία περίπτωση ΔΕΝ υποκαθιστά την επίσημη διαδικασία υποβολής και εξέτασης καταγγελίας για σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση, την οποία η/ο παρενοχλούμενη/ος έχει το δικαίωμα να ενεργοποιήσει σε οποιαδήποτε στάδιο της διαδικασίας ή να προσεγγίσει μία εξωτερική υπηρεσία.
- γ) Δεν είναι λιγότερο σημαντική από την επίσημη διαδικασία.
- δ) Είναι η επιλογή που θα κάνουν οι παρενοχλούμενες/οι τις περισσότερες φορές.
- ε) Επιτρέπει στη/ον παρενοχλούμενη/ο να έχει κάποιο βαθμό ελέγχου της κατάστασης αποφασίζοντας για τις παρεμβάσεις που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της/ου.
- στ) Είναι πιθανό να ευαισθητοποιήσει τους παραβάτες σχετικά με τις επιπτώσεις των πράξεων τους και τον αντίκτυπό τους και να συμβάλει στην αλλαγή της στάσης τους.

5.1 Στόχος της ανεπίσημης διαδικασίας

Ο στόχος της ανεπίσημης διαδικασίας είναι:

- α) να επιλυθεί το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης χωρίς τη συλλογή στοιχείων και την απόδειξη μίας πράξης ως σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης όπως συμβαίνει στην επίσημη διαδικασία που περιγράφεται πάρα κάτω,
- β) να τεθεί τέλος στην σεξουαλική παρενόχληση,
- γ) να διασφαλιστεί ότι δεν θα επαναληφθεί,
- δ) να εξασφαλιστεί η ασφάλεια των ατόμων και του περιβάλλοντος,
- ε) να υποστηριχθούν τα εμπλεκόμενα μέρη ώστε να συνεχίσουν ομαλά τις σπουδές/εργασία τους,
- στ) να επιτευχθεί επανορθωτική δικαιοσύνη και ο/η φερόμενος/η ως παρενοχλητής/ρια να αναλάβει την ευθύνη των πράξεων του/ης και αναγνωρίσει τον αντίκτυπό τους στην/ον παρενοχλούμενη/ο.

5.2 Πότε επιλέγεται

Η ανεπίσημη διαδικασία επιλέγεται όταν:

1. Το άτομο που έχει παρενοχληθεί υποβάλει αναφορά και θέλει να αντιμετωπίσει το ίδιο την κατάσταση, αλλά επιθυμεί να ζητήσει συμβουλές σχετικά με το θέμα.
2. Το άτομο που έχει παρενοχληθεί υποβάλει καταγγελία και ζητά από εκπρόσωπο της ΕΙΦ να μιλήσει στον/ην φερόμενο/η ως παρενοχλητή/ρια για λογαριασμό του/ης. Ο/η εκπρόσωπος της ΕΙΦ μεταφέρει τις ανησυχίες του ατόμου και ενημερώνει τον/ην φερόμενο/η ως παρενοχλητή/ρια για την πολιτική σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης του ΟΠΑ **χωρίς να αξιολογεί την ουσία της υπόθεσης.**
3. Η καταγγελία επιλύεται μέσω διαμεσολάβησης. Γίνεται καταγγελία, και ο/η φερόμενος ως παρενοχλητής/ήτρια παραδέχεται την παρενόχληση, οπότε δεν απαιτείται διερεύνηση. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης είναι (Swift et al., 2005):
  1. εθελοντική από την πλευρά των συμμετεχόντων/ουσών και
  2. εμπιστευτική.

Η/ο διαμεσολαβήτρια/ητής είναι ουδέτερη/ος και ο ρόλος της/ου είναι να βοηθήσει τις/τους συμμετέχουσες/οντες να εκφράσουν τις ανησυχίες τους και να ακούσουν ο/η ένας/μία τον/την άλλον/η και να διευκολύνουν τη διαπραγμάτευση προκειμένου να βρεθούν λύσεις αποδεκτές από όλες/όλους τις/ τους εμπλεκόμενες/ους.

4. Κάποιος/α μάρτυρας παρατηρεί σεξουαλική παρενόχληση και προβαίνει σε ανεξάρτητη αναφορά.
5. Τα εμπλεκόμενα μέρη έχουν σχέση εργασίας ή εκπαίδευσης μεταξύ τους και εφόσον το άτομο που υποβάλει την αναφορά επιθυμεί μια ανεπίσημη διαχείριση ώστε να διατηρηθεί αυτή η σχέση.

5.3 Τι περιλαμβάνει

Η ανεπίσημη διαδικασία μπορεί να περιλαμβάνει:

1. Καθοδήγηση της/ου παρενοχλούμενης/ου ώστε ο/η ίδιος/α να επικοινωνήσει με τον/ην παρενοχλητή/ήτρια και να σταματήσει την παρενόχληση
2. Συνάντηση εκπροσώπου της ΕΙΦ με τον/την φερόμενο/η ως παρενοχλητή/ήτρια
3. Διευκόλυνση συζήτησης των δύο εμπλεκόμενων μερών
4. Επιδίωξη συμφωνίας
5. Παραπομπή της/ου παρενοχλούμενης/ου σε εξειδικευμένες υπηρεσίες εντός ή εκτός του Πανεπιστημίου
6. Ενημέρωση της Διοίκησης για παράγοντες κινδύνου παρενόχλησης/κακοποίησης εντός του Πανεπιστημίου και
7. Παρέμβαση από το Πανεπιστήμιο στο εργασιακό ή εκπαιδευτικό περιβάλλον.

6. Επίσημη διαδικασία διαχείρισης των καταγγελιών

Η εσωτερική επίσημη διαδικασία αποτελεί κατάλληλο εργαλείο καταπολέμησης της σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης στις πάρα κάτω περιπτώσεις (Αρχή Ισότητας, 2007):

- α) Όταν η ανεπίσημη διαδικασία δεν πέτυχε να επιλυθεί το ζήτημα.
- β) Όταν η σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση συνεχίζεται.
- γ) Όταν το περιστατικό είναι ιδιαίτερα σοβαρό και η ανεπίσημη διαχείρισή του θα μπορούσε να οδηγήσει σε άδικο συμβιβασμό για τον/ην παρενοχλούμενο/η
- δ) Όταν το άτομο που υπέβαλε σχετική καταγγελία υποστηρίζει ότι, ως αποτέλεσμα, έχει δεχτεί αντίποινα.
- ε) Όταν ο/η φερόμενος/η ως παρενοχλητής/ήτρια αρνείται τις κατηγορίες και η διεξαγωγή έρευνας επιβάλλεται για να αποδειχτεί το βάσιμο της καταγγελίας.
- στ) Όταν το άτομο που υποστηρίζει ότι έχει υποστεί σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση επιθυμεί να υποβάλει καταγγελία.

6.1 Προστασία των εμπλεκόμενων μερών

Η προστασία των εμπλεκόμενων μερών από το ΟΠΑ έγκειται:

- α) Στο σεβασμό όλων.
- β) Στο δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας διαχείρισης των καταγγελιών.
- γ) Στη διασφάλιση του απορρήτου της διαδικασίας.
- δ) Στη διασφάλιση ότι το Πανεπιστήμιο πριν την ολοκλήρωση της διερεύνησης δεν κάνει υποθέσεις ούτε για την αθώτητα ούτε για την ενοχή του/ης φερόμενου/ης ως παρενοχλητή/ήτριας και ότι απαγορεύει οποιαδήποτε ενέργεια δυσφήμισης του/της όπως είναι η διάδοση φήμης/ιστορίας εναντίον του/της.
- ε) Στην απαγόρευση και τη λήψη μέτρων για να αποτραπεί οποιαδήποτε ενέργεια αντιποίνων εναντίον οποιουδήποτε μέλους του Πανεπιστημίου υπέβαλλε καταγγελία, έγινε μάρτυρας, βοήθησε, συμμετείχε ή αρνήθηκε να συμμετάσχει με οποιοδήποτε τρόπο στη διερεύνηση της καταγγελίας.
- στ) Στη προστασία του καταγγελλόμενου ατόμου η οποία περιλαμβάνει:
  - πρόσβαση του τόσο σε εσωτερικές όσο και σε εξωτερικές συμβουλευτικές υπηρεσίες (η ΕΙΦ στο πλαίσιο της βοήθειας που παρέχει ενημερώνει το άτομο για τη δυνατότητα πρόσβασής του σε τέτοιες υπηρεσίες),
  - οποιαδήποτε άλλη υποστήριξη που το άτομο ζητά και που το Πανεπιστήμιο θεωρεί κατάλληλη για την περίπτωση,
  - παροχή πληροφοριών, οδηγιών και υποστήριξης σχετικά με τον ενδεδειγμένο τρόπο αντιμετώπισης και διαχείρισης της κατάστασης.
- ζ) Στη προστασία του καταγγέλλοντος ατόμου η οποία περιλαμβάνει:

- Διασφάλιση ότι το άτομο που κατήγγειλε το περιστατικό δεν καθίσταται ευάλωτο κατά οποιονδήποτε τρόπο, είτε η καταγγελία αυτή τεκμηριώνεται είτε όχι.
- Πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες εντός και εκτός Πανεπιστημίου (η ΕΙΦ στο πλαίσιο της βοήθειας που παρέχει ενημερώνει το άτομο για τη δυνατότητα πρόσβασής του σε τέτοιες υπηρεσίες).
- Αλλαγές στο περιβάλλον και το πρόγραμμα σπουδών/εργασίας.
- Αλλαγές των κανονισμών επίβλεψης ή υποψηφιότητας για τους/ις μεταπτυχιακούς/ές ερευνητές /ήτριες και τις/τους υποψήφιος/ους διδάκτορες.
- Παροχή πρόσθετης ή εναλλακτικής ακαδημαϊκής υποστήριξης.
- Διευκόλυνση για την αποκατάσταση των σχέσεων στον χώρο εργασίας/εκπαίδευσης, όπου αυτό είναι σκόπιμο και μπορεί να γίνει με ψυχολογικά ασφαλή τρόπο.
- Παροχή χρόνου για την παρακολούθηση των υπηρεσιών υποστήριξης.
- Κάθε άλλη υποστήριξη που το άτομο ζητά και το Πανεπιστήμιο θεωρεί κατάλληλη.

Ανεξάρτητα από την έκβαση της διερεύνησης για την καταγγελία, η υπηρεσία λαμβάνει μέτρα ώστε, αν είναι δυνατόν, το πρόσωπο που καταγγέλλει και αυτό που καταγγέλλεται να μην συνεχίσουν να εργάζονται/είναι στον ίδιο χώρο.

6.1.1 Ουδετερότητα

Από τη στιγμή που γίνεται μια καταγγελία, ο/η καταγγελλόμενος/η τεκμαίρεται ότι δεν ευθύνεται για την φερόμενη παρενόχληση/κακοποίηση έως ότου οριστικοποιηθεί ο προσδιορισμός της ευθύνης. Ο/η καταγγέλλων/ουσα τεκμαίρεται ότι υπέβαλε την καταγγελία καλή τη πίστει και δεν θα υπάρξει συμπέρασμα μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία διερεύνησης/ακροάσεων.

6.1.2 Μέτρα υποστήριξης και προστασίας

Το Πανεπιστήμιο μπορεί να κρίνει αναγκαία τη λήψη μέτρων υποστήριξης ή προστασίας. Θα αξιολογήσει τις ανάγκες υποστήριξης, θα εξετάσει τρόπους προστασίας των συμφερόντων όλων των εμπλεκόμενων μερών και των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας που ενδέχεται να επηρεαστούν από την υπόθεση και θα αποφασίσει τα επόμενα βήματα. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω αξιόπιστης εκτίμησης κινδύνου και την εξέταση των αναγκών ακαδημαϊκής εκπαίδευσης, πρόνοιας και υποστήριξης των μερών.

Τυχόν μέτρα υποστήριξης και προστασίας θα είναι ανάλογα προς τη φύση ή τους κινδύνους του αντικείμενου διαχείρισης. Για παράδειγμα, ανά πάσα στιγμή μετά τη λήψη καταγγελίας για σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση, το Πανεπιστήμιο μπορεί να απομακρύνει έναν/μία φοιτητή/φοιτήτρια από τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τις δραστηριότητες του Πανεπιστημίου ή να θέσει έναν/μία εργαζόμενο/η σε διοικητική άδεια, ή να απαγορεύει την είσοδο σε άλλα μέλη και μη του Πανεπιστημίου, εάν διαπιστωθεί άμεση απειλή για τη σωματική υγεία ή την ασφάλεια οποιουδήποτε μέλους του Πανεπιστημίου.

Παραδείγματα μέτρων υποστήριξης και προστασίας είναι διαθέσιμα στο σύνδεσμο [Υποστήριξη & Προστασία](#).

6.1.3 Διασφάλιση εμπιστευτικότητας πληροφοριών και διαδικασιών

Οι πληροφορίες που σχετίζονται με μια καταγγελία σεξουαλικής παρενόχλησης κοινοποιούνται μόνο στα καθ' ύλη αρμόδια άτομα προκειμένου να βοηθήσουν στον έλεγχο, στη διερεύνηση ή στην επίλυση της καταγγελίας ή να παράσχουν πόρους ή υπηρεσίες υποστήριξης. Αυτά τα άτομα υποχρεούνται να σέβονται το απόρρητο όλων των ατόμων που εμπλέκονται στη διαδικασία.

Όλα τα συμμετέχοντα άτομα σε μια διερεύνηση για σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των συμβούλων και των μαρτύρων, ενημερώνονται ότι το απόρρητο συμβάλλει:

- 1) στην ενίσχυση της ακεραιότητας της διερεύνησης,
- 2) στην προστασία της ιδιωτικότητας των εμπλεκόμενων μερών,

- 3) στην προστασία των συμμετεχόντων από δηλώσεις που μπορεί να ερμηνευθούν ως αντίποινα ή δυσφημιστικές και
- 4) στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ώστε τα μέλη του Πανεπιστημίου να νιώθουν άνετα να μιλήσουν για την εμπειρία τους με την σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση.

Το Πανεπιστήμιο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητα οποιουδήποτε προσώπου ή το περιεχόμενο οποιουδήποτε αρχείου εάν είναι απαραίτητο για την εκτέλεση των υποχρεώσεων του σύμφωνα με την πολιτική και τους κανονισμούς διαχείρισης περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης ή τη δικαστική διαδικασία, ή όπως άλλως απαιτείται από το νόμο. Το Πανεπιστήμιο μπορεί να χρειαστεί να αποκαλύψει πληροφορίες που σχετίζονται με το θέμα, στις ακόλουθες περιπτώσεις: (1) σε εκείνους/ες στους/ις οποίους/ες είναι απαραίτητο να δοθεί ειδοποίηση για τους ισχυρισμούς, (2) σε εκείνους/ες στους/ις οποίους έχουν αναλάβει την διερεύνηση, (3) στους φορείς επιβολής του νόμου σύμφωνα με το εθνικό και ευρωπαϊκό δίκαιο, (4) σε άλλους/ες υπαλλήλους του Πανεπιστημίου, όπως απαιτείται για το συντονισμό υποστηρικτικών μέτρων ή για λόγους υγείας, πρόνοιας και ασφάλειας, (5) σε κυβερνητικούς φορείς που εξετάζουν τη συμμόρφωση του Πανεπιστημίου με τον νόμο και (6) σε τρίτους, όπως επιτρέπεται ή επιβάλλεται από το νόμο.

Το Πανεπιστήμιο υποχρεούται να σταθμίσει το αίτημα του/ης καταγγέλλοντος/ουσας για εμπιστευτικότητα/ιδιωτικότητα με τη δέσμευση του Πανεπιστημίου να παρέχει ένα ασφαλές και χωρίς διακρίσεις περιβάλλον. Σε περιπτώσεις όπου το καταγγέλλον άτομο ζητά εμπιστευτικότητα, η ικανότητα του Πανεπιστημίου να διερευνήσει και να απαντήσει στους ισχυρισμούς μπορεί να είναι περιορισμένη. Το Πανεπιστήμιο θα ειδοποιήσει τον/ην καταγγέλλοντα/ουσα εάν δεν μπορεί να διατηρήσει την εμπιστευτικότητα και την ιδιωτικότητα του/ης.

6.1.4 Αποτροπή αντιποίνων

Τα μέλη της κοινότητας του ΟΠΑ δεν πρέπει να μεταχειρίζονται κάποιον άδικα ή σκληρά ή να υποβάλλουν ένα άτομο σε αντίποινα επειδή αυτό το άτομο:

1. έκανε μια αποκάλυψη ή μια καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση,
2. παρείχε πληροφορίες σχετικά με αποκάλυψη ή καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση,
3. υποστήριξε άτομο που έχει προβεί σε αποκάλυψη ή καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση,
4. είναι ο/η καταγγελλόμενος/η σε μία καταγγελία,
5. παρενέβη σε ένα περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης/ κακοποίησης ως μάρτυρας.

6.1.5 Παροχή ψυχολογικής υποστήριξης

Τα καταγγέλλοντα άτομα πρέπει να αντιμετωπίζονται με κατανόηση και σεβασμό στην ιδιωτικότητά τους. Η ψυχοκοινωνική βοήθεια πρέπει να είναι συστηματική και άμεσα διαθέσιμη για τα άτομα που χρειάζονται υποστήριξη.

6.1.6 Υποχρεώσεις του Πανεπιστημίου

Επειδή η σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση αποτελεί σοβαρό παράπτωμα που απειλεί την πανεπιστημιακή κοινότητα στο σύνολό της, σε ορισμένες περιπτώσεις το Πανεπιστήμιο μπορεί να υποχρεωθεί να διερευνήσει την αποκάλυψη ενός περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης μέσω εσωτερικών διαδικασιών διαχείρισης χωρίς τη συνεργασία του ατόμου που κάνει την αποκάλυψη. Στις περιπτώσεις αυτές, η ΕΙΦ μπορεί να υποβάλει καταγγελία και να κινησει διαδικασίες έρευνας. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το Πανεπιστήμιο σέβεται την ιδιωτική ζωή των εμπλεκόμενων μερών στο μέτρο του δυνατού σύμφωνα με τις νομικές του υποχρεώσεις και ενημερώνει την/ον παρενοχλούμενη/ο για την υποχρέωσή του Πανεπιστημίου να αντιμετωπίσει ένα ζήτημα ασφάλειας της πανεπιστημιακής κοινότητας. Όλες οι δημόσια διαθέσιμες καταχωρίσεις δεν περιέχουν πληροφορίες ταυτοποίησης σχετικά με την/ον παρενοχλούμενη/ο.

Ως μέρος της νομικής ευθύνης για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης, το Πανεπιστήμιο παρέχει την απαραίτητη συνδρομή σε κάθε αρμόδια αρχή. Συνεπώς, το Πανεπιστήμιο δεσμεύεται να ενημερώνει και να βοηθά τις/τους παρεχλούμενες/ους στον εντοπισμό και την επικοινωνία με τους φορείς στους οποίους μπορεί να απευθυνθεί ένα άτομο που έχει υποστεί σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση για να λάβει στήριξη, καθώς και τις αρμόδιες αρχές καταγγελίας περιστατικών σύμφωνα με τη νομοθεσία. Επιπλέον, εάν κάποιος από αυτούς τους φορείς αναλάβει την διαχείριση της καταγγελίας, το Πανεπιστήμιο θα συνεργαστεί μαζί του και θα του παρέχει οποιαδήποτε πληροφορία χρειαστεί και εφόσον την έχει διαθέσιμη.

6.2 Βήματα της επίσημης διαδικασίας

Η επίσημη διαδικασία διαχείρισης περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης περιλαμβάνει 2 βήματα τα οποία περιγράφονται συνοπτικά πάρα κάτω.

Βήμα 1: Παραλαβή καταγγελίας και προσέγγιση καταγγέλλοντος/καταγγέλλουσας από την ΕΙΦ. Κατά την παραλαβή της καταγγελίας, ένα μέλος της ΕΙΦ επικοινωνεί με το πρόσωπο που ενδέχεται να έχει υποστεί σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση. Η προσέγγιση περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με:

1. ιατρικές και εμπιστευτικές υπηρεσίες παροχής συμβουλών και υποστήριξης,
2. αίτηση για προστατευτικά μέτρα,
3. τα διαθέσιμα υποστηρικτικά μέτρα από το Πανεπιστήμιο,
4. τη σημασία, τον τρόπο συλλογής και διατήρησης αποδεικτικών στοιχείων και
5. την πρόσβαση σε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης.

Βήμα 2: Αρχική εκτίμηση/αξιολόγηση της καταγγελίας από την ΕΙΦ

Μετά την παραλαβή μιας καταγγελίας, η ΕΙΦ κρίνει εάν η καταγγελία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της πολιτικής για σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση και εάν, εκ πρώτης όψεως, φαίνεται να υπάρχει επαρκής βάση για τη διεξαγωγή πλήρους διερεύνησης. Εάν η ΕΙΦ καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει επαρκής βάση για να προχωρήσει, το θέμα θα ολοκληρωθεί και τα εμπλεκόμενα μέρη θα ενημερωθούν σχετικά, διαφορετικά παραπέμπει το θέμα στην Επιτροπή Δεοντολογίας (ΕΔ). Η περαιτέρω διαχείριση των καταγγελιών γίνεται από την ΕΔ, έτσι ώστε η ΕΙΦ να μπορεί να διατηρήσει την ουδετερότητά της και να συνεχίσει να παρέχει υποστήριξη και στα δύο εμπλεκόμενα μέρη ενόσω οι διαδικασίες βρίσκονται σε εξέλιξη.

Βιβλιογραφικές αναφορές

BCI. (2016). *Sexual Harassment and Violence in the University Context*. https://www.bci-qc.ca/wp-content/uploads/2017/04/Rapport-GT-PHS_V-ang-April-2017.pdf

Boston University. (2020). *Sexual Misconduct Policy*. Ανακτήθηκε από <https://www.bu.edu/policies/sexual-misconduct-title-ix-hr/>

Noi, H. (2015). *Code of Conduct on Sexual Harassment in the Workplace*. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/---ilo-hanoi/documents/publication/wcms_421220.pdf

Swift, M. S., Pace, D., & Bedikian, M. (2005). Using Mediation to Address Sexual Harassment Claims in the Work Place. *Seidman Business Review*, 11(1), 10.

University College London. (2018) *Prevention of Bullying, Harassment and Sexual Misconduct Policy*. Office of the President and Provost (Equality, Diversity & Inclusion). Ανακτήθηκε από <https://www.ucl.ac.uk/equality-diversity-inclusion/dignity-ucl/prevention-bullying-harassment-and-sexual-misconduct-policy>

University of Chicago. (2022). *Policy on Harassment, Discrimination, and Sexual Misconduct*. Ανακτήθηκε από <https://harassmentpolicy.uchicago.edu/policy-2/>

Αρχή Ισότητας. (2007). *Κώδικας Πρακτικής για την Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Παρενόχλησης και της παρενόχλησης-Γενικές αρχές και παραδείγματα*. Λευκωσία: Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως

ΚΕΘΙ. (2010.) Βία ενάντια στις γυναίκες στο χώρο εργασίας τους... ας μιλήσουμε για αυτό: οι επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των γυναικών εξαιτίας της βίας και της παρενόχλησης στο χώρο εργασίας τους. Ανακτήθηκε από https://kethi.gr/wp-content/uploads/2010/10/204_odigos_0710.pdf

ΚΕΘΙ. (2022). *Εκπαιδευτικό εγχειρίδιο: Βία και παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας*. Ανακτήθηκε από https://www.kethi.gr/sites/default/files/attached_file/file/2022-04/KETHI_sexual_harassment.pdf

Ορολογίες-Διοτίμα (χ.χ.). Ανακτήθηκε από <https://diotima.org.gr/orologies/>

Πηλαβάκη - Αχιλλέως, Ά., & Διομήδους, Δ. (2007). *Σεξουαλική παρενόχληση : Ένας αθέατος εφιάλτης στο χώρο της εργασίας*. Λευκωσία: ΔΕΟΚ

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου. (2022). *Κώδικας πρακτικής για την πρόληψη και αντιμετώπιση του εκφοβισμού, της σεξουαλικής παρενόχλησης και της παρενόχλησης*. Ανακτήθηκε από https://www.cut.ac.cy/digitalAssets/444/444590_100code_greek.pdf